

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Minister VWS

DG Curatieve Zorg
Programma Directie Covid
Zorg (PDCZ)

Ontworpen door

5.1.2e

M +31(0)6 5.1.2e
5.1.2e @minvws.nl

Datum

11 april 2024

Kenmerk

Zaaknummer

nota

(ter informatie)

Zorg voor post-covid patiënten

Paraaf directeur

Paraaf DGCZ

1 Aanleiding voor deze nota

In deze nota wordt de problematiek geschetst rondom de organisatie van zorg voor post-covid patiënten, ten behoeve van bespreking in de ministerstaf van 15 april.

2 Samenvatting en conclusies

- Zorg voor post-covid patiënten komt onvoldoende van de grond.
- Post covid is een nieuw ziektebeeld.
- Er is (nog) geen sprake van een duidelijke diagnose.
- Er is geen sprake van een bewezen effectieve behandeling/ behandelpad.
- Vanuit het veld en Tweede Kamer heeft VWS de opdracht gekregen om te komen tot poliklinieken waar patiënten kunnen worden behandeld.
- VWS wordt hierbij een rol toegedicht, die ze in het stelsel van gereguleerde marktwerking niet heeft.
- Daarbij is geld niet het grootste probleem, maar het vraagstuk hoe zorg bekostigd kan worden (geen erkende behandeling betekent geen betaaltitel en dus geen vergoeding uit de Zvw).
-

3 Belangrijkste punten van informatie

- Wat is het probleem?

Naar schatting zijn er zo'n 90.000 mensen in Nederland die ernstige klachten ondervinden na een covid-besmetting. Deze mensen geven aan onvoldoende geholpen te worden binnen de zorg. Men voelt zich niet gehoord bij de huisarts, de eerste lijn heeft beperkte kennis van het klachtenbeeld en binnen de tweede lijn gaat men van specialist naar specialist, zonder dat dit veel oplevert.

Dat de zorg voor post-covid patiënten niet van de grond komt heeft een aantal oorzaken:

Post-covid is een relatief nieuw klachtenbeeld, dat parallellen vertoont met andere klachtenbeelden na infectie. Desalniettemin bestaat er geen duidelijke diagnose van post-covid en bestaan er geen behandelingen van post-covid.

De huidige diagnose bestaat uit het uitsluiten van andere ziektebeelden en het verlichten van klachten door symptoombehandeling.

- Wat is de oplossing vanuit het veld?

Diverse patiëntenorganisaties en mensen uit het medisch veld hebben over het ontbreken van goede zorg aan de bel getrokken bij kamerleden, wat heeft geresulteerd in een oproep aan de regering:

- o In oktober 2023 is de motie Drost aangenomen die oproept integrale ondersteuning beschikbaar te maken voor postcovidpatiënten, onder andere in poliklinieken die goed aangehaakt zijn bij het onderzoeks- en expertisenetwerk Post-COVID.
- o In februari 2024 is het amendement Bushoff aangenomen die 27 mln. vrijmaakt, verdeeld over 2024 en 2025, voor een pilot waarmee gespecialiseerde post-COVID poliklinieken in enkele Nederlandse ziekenhuizen kunnen worden geopend waarin wetenschappelijk onderzoek en behandeling elkaar versterken.

De motie en het amendement liggen daarmee in elkaars verlengde. De oplossing om te komen tot goede zorg wordt gezocht in het openen van post-covid poliklinieken waar verschillende vormen van zorg worden geïntegreerd, waarbij zorg moet worden gefinancierd vanuit de Zvw en de rest vanuit het amendement.

- Past de geboden oplossing bij het probleem?

Binnen het zorgstelsel gaan zorgverleners over het vraagstuk wat goede zorg is. Zij zijn de inhoudelijke experts. De besturen van zorginstellingen bepalen waar zij deze zorg willen aanbieden. Wanneer zorg bewezen effectief is, mogen zorgverzekeraars deze bij zorginstellingen inkopen, en worden de declaraties gedekt vanuit het financieel kader van de Zorgverzekeringswet.

De rol van VWS is, als hoeder van het stelsel, om partijen aan te spreken op hun rol en verantwoordelijkheid, zodat het stelsel functioneert.

Dat loopt spaak bij post-covid zorg. In het verleden zijn er diverse poli's geweest die mensen met post covid klachten hebben gezien. Echter, omdat er geen DBC bestaat voor post-covid en de aangewezen DBC niet de kosten dekt van de tijd die artsen in de spreekkamer nodig achten, hebben besturen van ziekenhuizen besloten dat deze zorg niet rendabel was en niet kon worden voortgezet. Daarmee is dus niet geld het probleem, maar het ontbreken van een passende declaratietitel. En er kan geen passende DBC worden opgesteld, omdat een behandelpad voor post-covid, dat bewezen effectief is, ontbreekt. Daarmee voldoet de zorg ook niet aan de vereisten om deze in te kopen en te dekken vanuit de Zvw.

En daarmee zijn we terug bij het begin: het ontbreken van een diagnose en behandeling. Een probleem dat VWS niet kan oplossen.

- Wat kan wèl?
 In onze rol, als hoeder van het stelsel, pakt VWS de rol op van procesbegeleider. Er zijn twee bijeenkomsten georganiseerd waar met de verschillende stakeholders en partijen gewerkt is aan een probleemanalyse en aan oplossingen. Partijen vragen daarin aan VWS om regie te nemen en te bepalen wie welke middelen krijgt. Waar men er niet uitkomt, wordt gekeken naar VWS om knopen door te hakken. Bijzonder, want in het stelsel is dat niet aan VWS. In de zorg is sprake van gereguleerde marktwerking, met regels en wetten. Dat VWS daar niet van kan afwijken is geen populaire boodschap, maar wel waar.

Wat kan dan wèl?

VWS spoort partijen in het veld aan hun rol te pakken:

Medisch specialisten zitten op 12 april bij elkaar om tot contouren van een zorgpad te komen.

Er wordt op basis van inbreng van patiënten en anderen uit het zorgveld gewerkt aan een lijst met voorwaarden waaraan een polikliniek aan zou moeten voldoen, wat een basis kan vormen om de partijen die daaraan voldoen tegemoet te komen in de organisatie en opstartkosten van een poli.

Er wordt gekeken van welke innovatieve paden gebruik kan worden gemaakt, om toch ook ruimte en financiering te bieden aan off label voorschrijven van medicatie en een koppeling te leggen tussen onderzoek en behandeling.

Aangezien ook VWS een actor is in het zorgstelsel, wordt gekeken naar het aanstellen van een kwartiermaker die boven de partijen staat en die een stuk procesregie voor zijn of haar rekening kan nemen.

En tot slot financiert het kabinet verschillende onderzoekstrajecten die uiteindelijk moeten bijdragen aan de diagnose en behandeling van post-covid patiënten, zoals:

- het ZonMw programma post-COVID, dat bestaat uit een meerjarig onderzoeksprogramma en een programmalijn voor onderzoeksinfrastructuur en samenwerking voor de vorming van een nationaal expertisenetwerk, van ruim €32 miljoen
- andere onderzoekstrajecten ??
- ??

•
•

5.1.2e